

יִרְצוּ בְרוּם דְגָלֵי אֶהוּבִים / וְיַעֲלוּ בְהַתְמַרְמַר צְפִירֵי³³
וּתְבוֹא בֶחַם מְדַעֵי רִנָּה / בְּרָן-יִחַד בְּרֵן כּוֹכְבֵי שְׁחָרֵי.

מו

ועוד לו על התשובה:

--- / --- / --- / --- / --- / --- / --- / --- / --- / ---
לִי רִנָּה צְפוּר וְכַמְבֻשֶׁת / שִׁיר אֶהְבֶּה תַעִיר וּמַתְעוֹרָר²⁴
שִׁיר אֶהְבֶּה תַעִיר וּמִבֶּן צְאָלִים / קוֹל גַּתְנָה אֵלֵי וּמְצַמֶּרֶת
קוֹל גַּתְנָה אֵלֵי וְזַמְרָה תַחֲלִיף / כִּי־עַיִם גַּן וְכַמְזַמֶּרֶת
כִּי־עַיִם גַּן מְשַׁרְרֶת בְּרֵן / וְלֹאֵט בְּשִׁירָה עֲרֻבָה גִמְרֶת
וְלֹאֵט בְּשִׁירָה עֲרֻבָה תִּגְוֵד לְיוֹם / פְּרוּד וְרַחֵי הַגֹּדֵד סִפְרֶת
צְפוּר מְעוֹסָסֶת בְּעַנְפֵי הַתְּדַס / יִשְׁבֶּה בְּצַל שִׁיחִים וּמַתְגוֹרָרֶת
יִשְׁבֶּה בְּצַל שִׁיחִים בְּצַל עֵץ רַעֲנָן / עַד-אֵן תְּהִי בֶגֶן כְּמִסְתַּתְרֶת
עַד-אֵן תְּהִי בֶגֶן כְּמוֹדַעַת לְאִישׁ / פַּעַם כְּמוֹדַעַת כְּמַתְנַפְרֶת²⁵
הַרְפֵּי כְּנִפְיָהּ וְנִרְאָה הַעֲנֻקִי / הוּא הַעֲנֻק לְוַיָּה עֲלֵי גִרְרֶת
שֵׁם הַבְּדֻלָּת אוֹ מְגִלַת הַיָּדִיד / עַל-צוּרֵיגָה²⁶ כְּחֻלֵי נִקְשָׁרֶת
עַל-צוּרֵיגָה חֲלָאִים מַעֲשֶׂה / אֲמֵן וְלֹא רִקְמָה אֲבָל אֲנִרְתֶּה²⁷
מִכְתָּב יָדִידִים שְׁלַחוּ לְאִמְרֵי תַפֵּשׁ / עוֹגֵב תְּהִי שִׁירְתֶּךָ וְזַכְרֶת
יִהְיוּ גְבֻלְיָהּ וְהַחֲלִיל בְּקוֹל / תִּרְעַם²⁸ וְהַכְּפוּר כִּיִּם בְּנֶרֶת

ה

יירולנו, ככ"י: וירולנו. - בהתמרמר צפירי, ראה דנ' ח ה-ו'

מו

י כ"י א דף ס"ח ע"א; כ"י ש דף ק"י ע"א. - נדפס ע"י פאטאי בספר היובל להפרופ' ש. קרויס (ירושלים תרצ"ז) ע' 188. - הכתובת עפ"י כ"י ש, ואמת שיש בשיר עניני תשובה, אבל בעיקר הוא שיר שלוח לאחד מירידי המשורר (לפי כ"י ש היה שמו עמרם, ראה הערה לבית האחרון). - המשורר שומע צפור (יונה) משוררת בן ומבקש אותה שתרפה כנפיה ותרד למען יקח מכתב תלוי בצוורה, מכתב שלוח אליו מירידי המעירים אותו שיוסיף לשיר כמקדם (בית א' - י"ג); אלו ידעו הידידים האלה, כי לבו הולך אחר תמונת נערה שהוא רואה אותה בחלום ושומע לקול דברי אהבה שהיא מדברת אליו, היו מוכיחים אותו לחדול מדברי שיר ולשוב בתשובה שלמה (בית י"ד - ל"ג); דברי החוכחה האלה הם מדכאים את נפשו וממלאים את לבו דאגה, אבל בחמלת ד' עליו הוא מקוה לכספה לכשישוב (בית ל"ד - ל"ח), אבל על כל סנים הוא רוצה להתחבר מעתה אל דורשי רשומות (חכמי לב) ולא עם נבלים ואנשי ואוה. והוא מאריך בענין הזה כדרכו (בית ל"ט - נ"ח); בסוף הוא אומר, כי הנבלים החושבים, כי סר כחו בזקנתו טועים; כחו חדש עמו, והוא מורו את עצמו לשיר לכבוד ירידו, אשר קל הוא שולח את שירו (בית נ"ט - ס"ה). - מתעוררת ותעיר שיר אהבה. - ככ"י א: כמודעת כמתהירת, וככ"י ש: כמודעת פעם כמתכרת, ונראה שצ"ל: פעם ופעם אף כמתכרת. - יזר של נוצת סביב לצואר היונה. -

דְרָשִׁי שְׁלוּמִי יִאמְרוּ אֵלַי צְלָח / וְרִכְבּ בְּעוֹד מְרַבְבְּתֶךָ דְהֶרֶת⁹
לֹו יִחְווּ אַחִים תְּמוּנָה נַעֲמָה / בְּסִפְּאָת יְצוּעֵי בַחֲלוּם עֲבָרֶת
לֹו יִשְׁמְעוּ רַעִים דְמִמָּה¹⁰ אַחְרֵי / בְּמַחְזָה לִי הִיְתָה חֲדָרֶת
וּבַחֲן שְׁפָתֶיךָ תְּשִׁיחֵנִי וְאֵט / אֶהְבֶּה¹¹ וְדַכְרֵי אַתְנָה אִמְרֶת
מִקְתָּר בְּכַמָּה מַעֲלוֹת מִן דְרָכֶךָ / תְּמִים וְשִׁים עַל-רֹאשֶׁךָ כְּתִרְתָּ¹²
סוּר מִבְּגוֹת הַחַן חֲדַל שֶׁן-תַּחְזוּחַ / כְּהֵם¹³ וְאֵם-לֹא עֵינֶיךָ עוֹרֶת
הַעוֹד יַעֲרִיף עֲלֵמוֹת תַּסְפּוֹת / אוֹ יַעֲלֶה בָּה מֶר-דְּרוֹר מִקְטָרְתָּ¹⁴
הַעוֹד בְּקָרְן יוֹבְלִים תִּמְשֹׁף וְאֵם / עוֹד תַּחְזוּק בְּתֶיךָ וּבַחֲצֻצְרֶת
הָהָה עַל-זֹלְעוֹת בְּשִׁלּוֹ מִהַחְזוּק / עוֹגֵב וְדָךְ מִתְמַדֵּךְ¹⁵ נַעֲרֶת
מִה-לֶךְ לְהַמְשֵׁף בְּיַלְדֵי יוֹם וַיִּמַּת / יַלְדוֹת וְרוּחַ עִמָּה אַתְרֶת¹⁶
נִהַפֵּף לְאִישׁ אַחֵר הִסֵּף מִדַּעְתֶּךָ¹⁷ / לְמָה עֲצַתֶּךָ נִשְׁשֶׁה עֲכָרֶת
יְבִטִּיךָ חֶסֶץ לְבָבֶךָ אֶל-מְקוֹם / מִבְּרַח וְיֵשׁ בְּשֹׂאֵל כְּמִן מַחְתָּרְתָּ¹⁸
וּכְהֵם¹⁹ עֲצַת נִשְׁשֶׁה וְתִשׁוּב רִוְחֶךָ / רוּחַ מִטְהַרָּה וּמַתְבַּרְרֶת
מִה-יִקְרוּ אֶתוֹת יָמֵי וְקִנְה בְּרֹאשׁ / גִּבֵּר יְמוֹתַת תִּמְנָה גִּבְרֶת²⁰
מִה-נַּעֲמָה שִׁיבָה בְּיִרְאָת חֵטָא וְעַת / זְקוֹן אֲשֶׁר²¹ בְּמַעֲשִׂים וְהַדְרֶת
וְקִנְה בְּאֵץ עוֹן כְּמוֹ כְּתֵם חֲלִי / כְּתָר בְּעֵין מַתְיַהֲדִים מִכְּתִרְתָּ²²
עַד-אֵן תְּהִי נַעֲמַר וּמַתְפַּלֵּל וְלֹא / תַדַּע סִפְיָה לְיִצְוֹר גַּעְתָּרְתָּ²³
תַעֲמַר בְּלֵב בְּהִמִּי וְלֹא תַדַּע לְמִי / לֹא צוּר יִלְדֶךָ דַּעְתֶּךָ חֲקֶרְתָּ²⁴
יַחַד אֲלֵהֶיךָ וְהַתִּיחַד בְּסוּד / וְדַרְשׁ בְּמִסְרֶת לֶךָ נִמְסַרְתָּ²⁵
וְדַרְשׁ וְהַדְרֵשׁ עַדִּי תַדַּע יְסוּד / נִפְשׁ אֲשֶׁר מִן-הַיִּקָּר גִּזְרֶת²⁶

טו

כ

כה

ל

9 צורנדך, ככ"י ש: צוארוניך (= צורלניך), ואולי הוא הנכון (ראה בית י"א וש"ה ש ט), ואם כן צ"ל: חלי (במקום: כחלי). - י לא רקמה סתם אלא רקמת אגרת; ראה הערות לדיואן רי"ה ח"ב ע' 179. - ככ"י ש חסר הבית הזה. - ככ"י ש: למאר. - ככ"י א: תנעם. - י כל עוד שהיכלת בדרך. - י קול דממה. - ככ"י ש: מוסר. - י או היו ירידי אומרים לי: מוכתר וכו'. - תן, ככ"י ש: חן. - דרכך תמים, ע"ד תמים אתה בדרכיך (יח' כח טו); ככ"י א: דעתך תמים, ע"ד תמים דעות (איוב לו ד). - ככ"י ש: בהן. - י בה, ר"ל בגופה או בכנודיה, מוקסרת מר דרוור; ככ"י א: בפור דרוור, נגד דקדוק הלשון. - י מתמוך עונב. - ע"ד במ"ד כד; ככ"י ש: וריח עצמן אחרת. - י אתה שוקנת ונהפכת לאיש אחר חוזר בך מדעתך. - מדעתך, ככ"י ש: מדעך. - י ראה משנה אבות פ"ד כ"ב. - י ככ"י ש: זכר. - י אותות ימי הזקנה טובים למי שלוקח מוסר, עוזב דרך רשע ומכניע התאוה המתנכרת עליו. - י חסר ככ"י ש. - י כתר, אשר לדעת היהודים ראוי לאדם שישים אותה על ראשו; ככ"י ש: בעין מתייהרים, ואם כן ר"ל כי הרוצה להתיהר - יתייהר בה, ע"ד כי אם בואת יתהלל המתהלל וכו' (יר' ט כג), וזה וזה יש בו קשי. - י אינך יודע לכון את הספירה המתאימה (מעשר ספירות המקבלים) כדי שתהיה תפלתך נשמעת. - י ולא עוד אלא שלא חקרת עוד (עד כמה שאפשר) לדעת את צור ילדך והנך מתפלל אליו בלב בהמי (נבער מדעת כבהמה). - י נראה שר"ל: בדרך המקבלת באמה ולא בדרך הפילוסופיא. - במסרת, ככ"י ש: במחירת. - י ודרש והדרש, חקור ובחון את עצמך אם כבר באת לידי דעת. - תדע, ככ"י ש: תדעי. - מן היקר, מכבוד האל.

הם הדברים דכאו נפשי ושׁב / רוח נבחה להיות נשברת²⁷
 עולם נשמות שם בנפשי תהלה / מדאנת הדין כים סערת²⁸
 תרף גאון נפשי ונראה דמות / אימה לעין לבי ומצטררת
 אכן לרב חמלה²⁹ אשר אל-פעלי / גלן בנפשי עז ומתבשרת
 כמה חטאים עם-תשובה תעביר / תמחה עון אשמה ומתכפרת³⁰
 דרשי רשומות שאלו לי דעי / לא בעלת האוב והחברת³¹
 לא בעלת האוב ולצבועים אשר / לגב לבבות ילבוש אדרת³²
 עם-השקלים לי שלמות אחנה / לי השקלים יעלו מקטררת³³
 במתי מעט חשקי ודי מן-הזמן / הדר והלשם והסחרת³⁴
 כמה אני שגא נסוחי גאון / מתנכרים אל-מעלה נפרת³⁵
 אבחר גדלות³⁶ מגני אדם ולא / חברה ברום לב ומתיהרת
 אמשך לחברתי תמים דעים ולא / אחוש לצפרן מעט תגר³⁷
 אהב אשר אהב אכל לא אחניף / פי עם-לכבי מעלה נבצר³⁸
 לא אחניף אדם ולא ארדף אנוש / כיר-כן בנפשי גאון נגדרת³⁹
 הצעקים חמס עלי עיני אשר / תביט לכן-אדם כמתפארת⁴⁰
 דעה מוונה עם-צניעות לי אני / תכתיר בכל-חברה ומתעשרת

הם הדברים, אלה הדברים. - ושׁב, בכי"ש: ושה. - נבחה, זכר ונקבה בדבור אחד, כמו בכר' לב ט; בכי"ש: נבחה. - תהלה, תרנמו המתרגם באיזב ד יח: עילא, ופרשו מלשון עילא מצאו וטהרו ארץ ישראל (נויר ס"ה): וכן בשיר מ"ה: ור"ל עולם הנשמות נתן לנפשי סבה לדאוג והיא דואגת וסוערת כים מאימת הדין; תכלה. - מדאנת, חסר בכי"ש ומקומו פניו. - בכי"ש: חכמה. - תעביר תמחה, חמלת האל. - ומתכפרת, האשמה; בכי"ש: ומתפארת. - דרשי רשומות (ב"ק פ"ב), חכמי התורה. - דעי, בכי"ש: וידעי. - לא, בכי"א: לי. - בעלת האוב והחברת (מלשון והובר חבר, דב' יח יא), לא את היעלה המטרירה את מחשבתי (בית ט"ו - י"ז); דרך המשוררים לכנות את יעלות החן בשם מכשפות וכדומה. - לא את בעלת האוב ולא את הצבועים הלוכשים אדרת שער למען כחש. - ולצבועים, עם הלמ"ד הבאה על הפעולים, כמו הרנו לאבנר (ש"ב ג' ל). - לי (בדלת), חסר בכי"ש. - אחנה, כן בכי"ש ובכי"א על הגליון; בכי"א כסנים: אהבה. - יעלו, בכי"ש: יעלי. - כלומר: המובחרים, אנשי העליה המעטים. - נפוחי, ראה שיר י"ח הערה 2. - מתנכרים, אינם רוצים לרדת כל מדה נכונה ומעלה נכרת. - מלשון ממעט ליה רחמנא מדלי דלות (הוריות ס"ו). - בכי"ש מקומו של הבית הזה בין בית ג"א לג"ב, ושם נוסח הסוגר: להיות בגדר לב ומתיהרת. - ראה חולין י"ח, ור"ל אפילו יש בו פנימא קלה; בכי"א: אונרת (ראה חולין י"ז). - יאית אשר אהב-אהבו בלב שלם אבל לא בחנף, כי מעלות טובות מצאו להן מבצר ומקום נאמן בלבי והן מנועות אותי מחנופה, שהיא מדה רעה. - אהב (הראשון), בכי"ש: אהוב. - נבצרת, שם: נברת. - יעוד טעם שאיני מחניף לאדם ואיני רודף אחרי איש להדבק בו (מלשון צדק צדק תרף, דב' טו כ), כי יש בי גם גאון כבוד ידוע (שמינית שבשמינית). - גאון, בכי"א: תאוה. - כמתנאה, מלשון סן יתפאר עלי (ש"ו כ). - בית מ"ט - נ: עם עונתי מוונה ומעורבת דעה משלי: עונתי תכתיר ותתעטר בכל חברה, אבל בנים שפלים אל יבטחו בבריתי אפילו כשאני נודר להם, כי נפשי ממאנת להתחבר עמהם. - באשר, בכי"ש: כאשר. - איני רואה (איני חושב) שדלת מקום החברה

אל-יבטחו בנים שפלים בברית / באשר שפתי תהיה נדרת⁴¹
 לא אחזה דלת מקום חברה באין / סגר לעיני הוללים וסגרת⁴²
 אוקיר שפל אישים וישפל יקר / אמן אלי הוללים תפארת⁴³
 עיני לכן-אבות ואם-משרת כבוד / הוריו בקברי ילדיו נקברת
 קשה כגטל חול ידירות פחזים / עלי וחברת הקסיל עפרת⁴⁴
 יום נספחו אלי דחיתים באמר / ידו בעסקי הזמן סחרת
 עסוק ללא דבר ועלו נעצב / נכה ולא עין הבכי נגרת⁴⁵
 לא תחסר רעים ולא חברת ידד / נפש לכמה מעלות חברת⁴⁶
 ביני ובין עצמי חדשות חדשו / אישיר עצת נפשי ומתלישרת
 האמרים נראה בהתלבן שער / שיבה ושיבה תהלה קדרת
 עתה כאחד מזמנו יהיה / עתה גבורת לב תהי נעדרת
 אם-שׁב ואם-ישיש לבכי יחליף / אם-שׁב ונפש גאון אונרת⁴⁷
 עורה בלק ברק והאר הלה / כוכב בעוד נחלתה בערת
 קומה משח ראשית שמנים משפת / מזרק והבינו והצונרת⁴⁸
 תן החלמי⁴⁹ על-יד מאור עיני ושים / על צורני הגביר שרשרת
 מן-הגביר עמרי שלמות שלחו / לי רננה צפור וכמבשרת⁵⁰

צריך שתהיה בלי סוגר (מסגר) ולשם החדוד השתמש בשני המונחים הידועים במלאכת השיר: דלת וסגר). ולעיני הוללים הדלת וסגרת. - לא, בכי"א: לו. - לעיני, ככה"י: בעיני ואולי צ"ל: ולפני. - אם אוקיר שפל אנשים ואתן תפארת לזוללים או ישפל היקר. - נוסח הסוגר בכי"ש: ומן אלי ההולכים תפארת. - בית ג"ב - ג"ד: אני שם עיני לכן אבותי מצוין במדותי אפילו אם לא זכה לנדלה ומשרת יולדיו נקברה אתם, אבל איני יכול לסבול ידירות פוחזים. - כבוד, חסר בכי"ש. - בית ג"ה - ג"ו: כשנספחים אלי פוחזים אני דוחה אותם באמרי שאני עסוק בעסקי הזמן ואין לי פנאי; אני עושה עצמי כעסוק אף על פי שאין לי עסקים, כנעצב שאין לבו לחברה - ואני עלוי, כבוכה ומצטער ואין נפשו לשעשועי ידידות - ובעיני אין דמעה. - נספחו, בכי"ש: נאספו. - ועלו, בכי"א: ועלי. - אם-שׁב, שם: שאדם בודד מתחבר מתוך הכרח גם לפוחזים, אבל נפשי אספה לתוכה כמה מעלות ולנפש כואת לא יחסרו רעים. - בית ג"ט - ס"א: חזור על הראשונות ואומר: כשאני עושה חטאות ומישר את דרכי (בית ל"ז-ל"ח) זה עיני הפרטי, דבר הנעשה ביני לבין עצמי, אבל אם הנכלים יאמרו: הננו רואים בהתלבן שער ראשו והשיבה (האיש הוקן) הולכת קודרת, ועתה יהיה (משלם) כאחד מאנשי זמנו כי אספה נבורתי, איש לב להם: לא כן, גם כשאני שב וישיש לבכי יחליף (יתחדש ויפרח, איוב יד ז) וגם בשיבתי נפשי תתאור עו. - תהלך, בכי"ש: תהלוק. - יהיה שם: יהיה. - ונפש, שם: ואף ישיש. - אורת, שם: נורת. - בית ס"ב - ס"ג: ובכן, לבי, ברוק ברוק בעוד אש יקדרת בקרכך ומשח ראשית שמנים וכי, ר"ל חבר שיר מן המעלים בשירים. - והאר, בכי"ש: והפך. - בערת, בכי"ש: נמצאת פה המלה האחרונה מבית ס"ג, ומה שבינתים חסר. - והצונרת, על הגליון: מן שני צנורות הזהב דוכרי" (ד יב). - כני לשירו. - על צורני הגביר אשר ממנו שלחו לי שלומות עמרים עמרים, ואת אלה בשרה לי הצפור בשירתה. - עמרי, בכי"ש: עמרם, ואם כן זה היה שמו של הגביר, ואין להכריע איוו מן הנוסחאות הנכונה והעקרית.